

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 373/2015 Z. z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/777>

Materiál v pripomienkovom konaní do 30.12.2021

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom životného prostredia SR ako iniciatívny materiál

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrhom vyhlášky sa upravujú podrobnosti o minimálnej úrovni dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, ktoré sú súčasťou oddelene zbieraných zložiek komunálnych odpadov na účely materiálového zhodnotenia. Návrhom vyhlášky sa upravujú ustanovenia týkajúce sa sadzieb a ekonomicky oprávnených výdavkov tak, aby mohli byť uplatnené aj pre nasledujúci rok 2022. Súčasne sa návrhom vyhlášky zavádzajú podrobnosti k výkazom pre zasielanie údajov od zberových spoločností pre ministerstvo a pre organizáciu zodpovednosti výrobcov pre obaly v súvislosti so zavedením tzv. „transparentných výkazov“. Taktiež sa upravujú podrobnosti k zasielaniu správ o činnosti organizácie zodpovednosti výrobcov pre obaly.

Návrh vyhlášky má nadobudnúť účinnosť dňom vyhlásenia

Postoj RÚZ k materiálu

Návrhom vyhlášky sa upravujú podrobnosti o minimálnej úrovni dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, ktoré sú súčasťou oddelene zbieraných zložiek komunálnych odpadov na účely materiálového zhodnotenia. Návrhom vyhlášky sa upravujú ustanovenia týkajúce sa sadzieb a ekonomicky oprávnených výdavkov tak, aby mohli byť uplatnené aj pre nasledujúci rok 2022. RÚZ k návrhu uplatňuje nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Radi by sme upozornili, aj v dôsledku možnosti predĺženia legislatívneho procesu k danej novele vyhlášky (termín na ukončenie MPK – 30.12.2021) na riziko, ktoré môže ovplyvniť nové cenníky OZV pre výrobcov od roku 2022, že takéto legislatívne zmeny by sa mali vykonať v dostatočnom predstihu v dôsledku zabezpečenia predvídateľného podnikateľského prostredia.

2. Zásadná pripomienka k návrhu ako celku

RÚZ nesúhlasí s predĺžením účinnosti sadzieb na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov aj na rok 2022.

Odôvodnenie:

Požadujeme, aby Ministerstvo životného prostredia riadne odôvodnilo predĺženie účinnosti sadzieb na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov a aby predložilo analýzy, z ktorých vyplýva, že uvedené sadzby musia ostať aj v roku 2022 na úrovni roku 2021 (a nemali by sa napr. znížovať). Napriek požiadavke

zo strany Potravinárskej komory Slovenska, Ministerstvo životného prostredia do dnešného dňa nepredložilo analýzy vyhodnocujúce vplyv zavedenia minimálnych sadzieb triedeného zberu v roku 2021 na efektivitu triedeného zberu, nevyhodnotilo dopady na spotrebiteľov a výrobcov, ktorí triedený zber financujú. Zároveň v doložke vplyvov na podnikateľské prostredie nie je vyčíslený dopad zmeny § 18a na podnikateľské prostredie, obzvlášť však na výrobcov. V zmysle princípu právnej istoty, predvídateľnosti práva a transparentného legislatívneho procesu je nevyhnutné, aby pred prípravou samotného legislatívneho znenia návrhu právneho predpisu, ktorý má ekonomické dopady na dotknuté subjekty bolo vykonané dôsledné posúdenie a zhodnotenie vplyvov, ktoré vyhodnotí pozitívne a negatívne účinky navrhovanej právnej úpravy a zároveň vyčíslí dopady takejto navrhovanej úpravy na podnikateľské prostredie. Pri vykonávaní analýzy považujeme za nevyhnutné dodržiavať záväzky, ktoré vyplývajú z Programového vyhlásenia vlády SR, v ktorom sa Vláda SR zaviazala, že hospodársko-politické rozhodnutia sa budú prijímať na základe faktov a dát, a že bude komplexne a participatívne hodnotiť vplyvy návrhov právnych predpisov, vrátane vplyvov na strategické plánovanie. V danom kontexte poukazujeme aj na priority vlády SR spočívajúce v posilnení stability a predvídateľnosti práva a princípu právnej istoty prostredníctvom zavedenia a dodržiavania legislatívneho procesu založeného na transparentnosti, na dôslednom posúdení a zhodnotení vplyvov (t.j. impact assessment), na účelnosti, na tzv. evidence based policy, t.j. aby rozhodovanie o verejných politikách a legislatíve bolo robené vždy na základe dôkazov a na dodržiavaní princípu proporcionality. Rovnako požadujeme poskytnutie informácie, či predĺženie účinnosti sadzieb podľa § 18a vyhlášky č. 373/2015 Z. z. bolo konzultované s Protimonopolným úradom Slovenskej republiky.

3. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 4 § 3a

V nadväznosti na vykonanie bodu 4 (§ 3a písm. b)) žiadame do návrhu vyhlášky doplniť náležitosti písomného potvrdenia o odmietnutí prijať dotriedený odpad, ktoré vydáva zariadenie oprávnené na recykláciu daného druhu dotriedeného odpadu zberovým spoločnostiam tak aby bola naplnená podstata § 81 ods. 27 zákona o odpadoch.

Odôvodnenie:

Zberové spoločnosti podľa návrhu § 3 písm. b) v správe o činnosti zasielajú ministerstvu a príslušnej OZV pre obaly informácie o odmietnutí prevziať odpady z obalov na materiálové zhodnotenie v štruktúre, ktorú návrh novely vyhlášky zavádza. Zákon o odpadoch v § 81 ods. 27 však zaväzuje zariadenia na recykláciu vydať písomné potvrdenie o odmietnutí dotriedeného odpadu, na ktorého základe môže byť odpad energeticky zhodnotený, preto by mala byť štruktúra dát zjednotená. OZV pre obaly nemá kapacitu na kontrolu týchto potvrdení.

4. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 4 § 3a

Nesúhlasíme so zmenou výšky zálohy za zálohované opakovane použiteľné obaly na nápoje. Žiadame zachovať doterajšie výšky záloh.

Žiadame, aby bolo zohľadnené to, že výška zálohy za zálohované opakovane použiteľné obaly na nápoje je spravidla iba súčasťou celkovej ceny platenej v hotovosti spotrebiteľom, a teda bude sa na túto obchodnú transakciu čo do uplatňovania zálohy za zálohované opakovane použiteľné obaly na nápoje aplikovať všeobecne platné pravidlo zaokrúhľovania v zmysle zákona o cenách, čo do zaokrúhľovania ceny platenej v hotovosti na 5 eurocentov.

V prípade, že by malo dôjsť k zmene výšky zálohu, pred tým je nevyhnutné, aby boli v prvom rade jasne vyčíslené dopady zaokrúhľovania na výplatu zálohov v systéme opakovane použiteľných sklenených fliaš a akým spôsobom sa bude minimalizovať dopad na podnikateľské prostredie.

Odôvodnenie:

Ministerstvo v dôvodovej správe uvádza, že úprava výšky zálohu pre opakovane použiteľné sklenené fľaše zabráni situácii, kedy pri zaokrúhľovaní cien v súvislosti s minimalizovaním obehu 1 a 2 centových mincí spotrebiteľ nedostane vyplatenú plnú sumu zálohu, alebo obchod bude musieť doplatiť navyše spotrebiteľovi sumu, ktorá nebola ním zaplatená.

Avšak nakoľko nedisponuje presnými údajmi o toku opakovane použiteľných sklenených fliaš, neuvádza, aký podiel výplat záloh prebieha v hotovosti, na akú časť z nich by zaokrúhľovanie malo vplyv, ani aký by v tejto súvislosti malo zaokrúhľovanie cien finančný dopad na povinné osoby a na občanov.

Obvyklou praxou je pritom bezhotovostná manipulácia so zálohami na opakovane použiteľné sklenené fľaše, v rámci ktorej je výsledná hodnota nákupu znížená o hodnotu záloh za vrátené fľaše. Na tú nebude mať zaokrúhľovanie žiadny dopad. Navyše vracanie fliaš v počte nízkych jednotiek kusov, kedy má zaokrúhľovanie na celý proces najväčší vplyv, je skôr ojedinelým javom.

Požadujeme preto podrobnú analýzu, ktorá vyčíslí, aký je očakávaný dopad zaokrúhľovania na obchod a na občanov v súvislosti s hotovostným vyplácaním zálohu za opakovateľne použiteľné sklenené fľaše. Akákoľvek regulácia tohto rozsahu by mala byť dostatočne odôvodnená a dôkladne zanalyzovaný dôvod jej zavedenia a nevyhnutnosť jej prijatia by mala byť podložená faktami.

5. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 4 § 3a,

MŽP SR v novele nesprávne uvádza, že novela nebude mať žiadne finančné dopady.

V prípade právnej úpravy s dopadom na podnikateľské prostredie je nevyhnutné najskôr dôsledne posúdiť a zhodnotiť vplyvy navrhovanej právnej úpravy, ktoré vyčíslia finančné dopady na podnikateľské prostredie, na povinné osoby a na občanov pri prijatí navrhovanej úpravy.

Odôvodnenie:

Namietame, že Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie predložená do medzirezortného pripomienkového konania, v súvislosti s týmto bodom nepredpokladá žiadne finančné náklady pre dotknuté subjekty a neuvádza ani jednorazový finančný dopad tejto zmeny v súvislosti so zmenou výšky zálohu.

Opakovane použiteľné sklenené fľaše uvádzajú na trh výrobcovia nápojov, predovšetkým pivovary, a tieto sú až do skončenia životného cyklu ich majetkom. Preto aj všetky zmeny výšky zálohu za tieto obaly budú mať dopad primárne na nich. Pivovary na Slovensku vlastní viac ako 86 miliónov opakovane použiteľných sklenených fliaš, ktoré sú niekoľkokrát ročne uvedené na trh a po použití výmenou za záloh vyzbierané a opätovne použité. Viac ako 37 miliónov z nich je v každom momente uvedených na trh – v skladoch obchodu, na pultoch predajní alebo u koncových spotrebiteľov.

Záloh má poskytovať protihodnotu za zapožičanú opakovane použiteľnú sklenenú fľašu a mal by približne odpovedať jej reálnej hodnote. Zároveň je dôležité, aby v každom momente bolo jasne identifikovateľné, aká je výška zálohu na konkrétny typ fľaše. V prípade zmeny výšky zálohu z aktuálnych 0,13 eura na 0,15 eura, ako navrhuje predkladaná právna úprava, nebude možné odlíšiť, za ktorú fľašu spotrebiteľ zaplatil záloh vo výške 0,13 eura a za ktorú výške 0,15 eura, od momentu účinnosti tejto úpravy však už bude spotrebiteľ dostávať späť záloh vo výške 0,15 eura. Rozdiel vo výške zálohy budú musieť doplatiť výrobcovia nápojov, predovšetkým pivovary, a to vo výške 0,02 eura za každú opakovane použiteľnú sklenenú fľašu, ktorá bude v trhu ešte za pôvodnú výšku zálohu 0,13 eura. Táto zmena tak predstavuje dodatočný náklad vo výške od 740 tisíc EUR až do 1,7 mil. EUR podľa toho, aký podiel z celkového počtu opakovane použiteľných sklenených fliaš bude v momente začiatku účinnosti v trhu.

V dnešnej neľahkej situácii, keď vzhľadom na opatrenia spôsobené ochorením COVID-19 očakávame výrazne negatívny vplyv na podnikateľské prevádzky a s tým súvisiace ohrozenie pracovných miest, a keď sa výrobcovia nápojov intenzívne pripravujú na zmenu súvisiacu so zavedením zálohového systému na jednorazové nápojové obaly, sú tieto náklady obzvlášť zásadné s možnými negatívnymi dôsledkami aj pre konečného spotrebiteľa.

Táto zmena navyše môže viesť k destabilizácii systému opakovane použiteľných sklenených fliaš, ktorý na Slovensku úspešne funguje celé desaťročia. V segmente baleného piva je vratná sklenená fľaša environmentálne najšetrnejším obalom, s najnižšou uhlíkovou stopou a možnosťou opätovného naplnenia až 40-krát bez nutnosti recyklácie. Finančné dopady navrhovanej zmeny môžu ďalšie pokračovanie tohto systému spochybniť.

V dlhodobom horizonte je navyše potrebné zohľadniť aj výšku zálohu za opakovane použiteľné sklenené fľaše v okolitých krajinách, predovšetkým v Českej republike, kde pivovary uvádzajú na trh identické typy fliaš, často pod rovnakými EAN kódmi ako na trhu v Slovenskej republike, vznikne tak riziko cezhraničných podvodov.

Navrhovaná právna úprava bude mať vážny dopad na zainteresované subjekty. Je dôležité, aby bol dôkladne zanalyzovaný dopad jej zavedenia a vyčíslené finančné náklady pre dotknuté subjekty.

6. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačnému bodu 6 (§ 18a ods. 1) – sadzby na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov

Navrhovanou zásadnou legislatívnou zmenou výpočtu nákladov pre r. 2022, ktorá stanovuje alternatívu pre vypočítanie výšky ekonomicky oprávnených výdavkov (výber z dvoch možností), nastáva zmena oproti roku 2021, kedy to tak nebolo a museli povinné subjekty pri výpočte vychádzať zo sadzby stanovenej v prílohe č.12a a súčasne použiť vzorec podľa prílohy č.12b. Aby nedošlo k zneužívaniu tejto úpravy je potrebná jej dôsledná kontrola. Absencia kontroly správnosti postupu pri vyčíslení nákladov môže niesť riziko skreslenia skutočnej výšky sadziieb (podhodnotených/nadhodnotených náklady). Navrhujeme preto, aby v prípade postupu určenia odmeny podľa písm. b) bola zberová spoločnosť povinná odmenu podľa vzorca v prílohe č. 12b vyhlásiť dokladovať OZV preukázateľným spôsobom.

7. Zásadná pripomienka k čl. I novelizačnému bodu 6 (§ 18a ods. 1) – sadzby na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov - nový bod k návrhu vyhlášky (príloha č.12b)

V časti štruktúra oprávnených výdavkov - navrhujeme zo vzorca odstrániť náklady na určenie oprávnených výdavkov uvedené v bode 6. Ostatné náklady. Náklady uvedené v bode 6 navrhujeme vypustiť v celosti, nakoľko sú subsumované v nákladoch predchádzajúcich bodov 1 až 5.

8. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačnému bodu 10- § 28a použitie ekonomicky oprávnených výdavkov aj na rok 2022

Na jednej strane vítame návrh zmeny v ustanovení § 18a kde sa umožní povinným subjektom výber jednej z dvoch možností ustanovených v ods. 1 písm. a) (využitie min. sadzieb) a písm. b) (využitie vzorca na výpočet ekonomicky oprávnených výdavkov). Zároveň pri možnosti použitia týchto min. sadzieb na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov pre povinné subjekty túto reguláciu považujeme stále za neprimeranú cenovú reguláciu a zásah do hospodárskej súťaže aj v nadväznosti na stanovisko PMÚ SR z roku 2020, ktoré po dohode v rámci MPK súhlasilo len s prechodným obdobím použitia min. sadzieb len na rok 2021. Zároveň odporúčame vykonať a vyhodnotiť analýzu účinnosti takto prijatého regulačného opatrenia s účinnosťou od 1.1.2021 za rok 2021 na plnenie cieľov odpadového hospodárstva.

9. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačnému bodu 11, Príloha č. 7

Požadujeme definovanie / vysvetlenie pojmu akceptovateľné množstvo nečistôt. Žiadame buď zjednotiť terminológiu so zákonom o odpadoch nakoľko pojem akceptovateľné množstvo nečistôt neexistuje, alebo upresniť, čo pojem akceptovateľné množstvo nečistôt v rámci dotriedenia predstavuje.

Odôvodnenie:

Zákon definuje prípustnú mieru znečistenia v zbernej nádobe a nie je jasné či pojem akceptovateľné množstvo nečistôt vyjadruje prípustnú mieru znečistenia alebo sa tým myslí niečo úplne iné.

Čo sa týka „akceptovateľného znečistenia“, navrhujeme súčasne upraviť sledovanie prípustnej miery znečistenia, a to tak, že by sa nevzťahovala na nádobu, ale na celé vyzbierané množstvo odpadov z obce. V realite je kontrola znečistenia nádob, ktorých máme v systéme tisíce, a následné uplatnenie povinnosti obce znášať náklady na znečistenie nevykonateľná

10. Zásadná pripomienka k čl. I. „novelizačnému bodu 12 – Príloha č. 12c, ktorou sa stanovuje „Minimálna úroveň dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, ktoré sú súčasťou oddelene zbieraných zložiek komunálnych odpadov na účely materiálového zhodnotenia

Vítame legislatívnu úpravu minimálnej úrovne dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, ktoré sú súčasťou oddelene zbieraných zložiek komunálnych odpadov na účely materiálového zhodnotenia, nemôžeme sa však stotožniť s navrhovaným znením, ktoré je nepresné, zmätočné, obsahuje materiály, ktoré nepatria do navrhovanej kategorizácie úrovni (nepatria do RZV) v bode 7 a v bode 8 návrhu a zároveň v bode 2 a 3 návrhu sú uvedené totožné materiály.

Odporúčame rozšíriť členenie odpadov nasledovne:

Plasty:

- LDPE (Fólia číra)
- LDPE (Fólia farebný MIX)
- HDPE (drogéria)
- PET (fľaše od nápojov a pod.)
- PS (Polystyrén)
- PP (napr. kelímky od jogurtov)
- PE
- ostatné plasty mimo predchádzajúcich kategórií

Papier:

- Papier
- Kartón a lepenka

Sklo:

- číre
- farebné

Kompozitné obaly na báze lepenky:

- nápojové kartóny
- iné ako nápojové kartóny

Obaly z kovu

- Obaly z kovu

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/777>